

Borba

Maribor, 11. maja 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50
za inozemstvo Din 10.—Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—
Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ul. 26
Telefon 29-70 Poštni čekovni račun 15.546 Izhaja vsak petek Oglasi po tarifi

Štev. 19

Rdeči pajek Marksizem izropal francoske in belgijske delavce

Ali je naša mladina res
že v neovih mrežah -
Resno svarilo vsem
vzgojnim učiteljem -
S „kulturbolševiki“ ven
iz naših šol!

Tiho in neslišno prede rdeči pajek pri-
majene moskovitske propagande svoje
mreže, v katerih obvisi od časa do časa
naši mladi ljudje, bodoči polnovredni dr-
žavljeni in ponos ter nada Jugoslavije.
V tej pajčevini pa so ostali tudi proiz-
vodi tendenčno-levičarske literature, zla-
sti one, ki jo je moskovitska intelektual-
na garda Nemčije izbruhal na svetovni
književni trg v vseh letih po vojni do
Hitlerjeve revolucije. Bilo bi odveč, na-
števati tukaj imena vseh tistih intelektu-
alnih zločincev, ki so malikovali pred
Leninom in, ki so v svojem razdiralnem
delovanju uničevali vse, kar je zapadno-
evropskemu človeku še sveto: tradicija,
spoštovanje avtoritete vladarja in njego-
ve vlade, svetost rodbinskega življenja,
ve zdravega in poštenega nacionalizma,
skratka, ogromen veletoč bron-
stir in rdeče beletristike je preplaval tudi
naše kraje ter zajel marsikatero mlado
dušo, polno nekega pričakovanja in po-
nepotrebne obupano nad trenutnim sta-
njem nacionalnega progressa. Strup, ki ga
je vbrizgaval ta rdeči pajek, je učinko-
val, in danes gledajo v marsikateri raz-
biti rodbini starši s strahom in obupom
v srce, žalostno usodo zapeljanih sinov
in hčera.

Kljub temu pa se moramo vprašati, ali
so žrtve rdečega pajka res tako velike
in ali je morda še čas, da zaustavimo to
hudičovo prejo predčasno, da se nevolja
ne bi povečala? Zlasti slovenska sred-
nješolska mladina višjih razredov je
vredna, da se z njeno duševno strukturo
nekoliko natančneje pobavimo. Bilo je v
zadnjem času marsikaj, kar daje misliti.
Vpliv tendenčne literature, ki je tej
mladini na razpolago v naših »ljudskih«
knjižnicah — s častnimi izjemami seve-
da! — je izmalil gledanje teh mladih
ljudi na svet in življenje. Povojni val raz-
burkanosti, strankarsko-političnih strasti
seveda tudi ni blagodejno vplival na do-
raščajočo mladino, ki je čestokrat mora-
la poslušati izbruhe sfanatiziranih parti-
zanov. Tako se ni čuditi, da se je ta do-
raščajoča mladina v slutnji prelomnice
dveh svetovnih nazorov: diskurirajočega
in neposredno-aktivnega, odločila za ono,
kar je bilo novo, kar je bilo negacija vse-
ga dosedanjega: za skrajno in ekstrem-
no levo. Kar ni prejela od podtalne
tajne propagande, je dobila čestokrat še
s strani naivnih ali celo z idejami neke-
ga novega družabnega reda koketirajo-
čih vzgojiteljev. Efekt seveda ni izostal,
in Julika, ki so jo mnogi sejali v učilni-
cah s svojimi finimi namigavanji, je šla
porekod bujno v klasje. Sedmošolec je
postal v svoji povprečnosti prisluskoval-
ec političnih trenj, videli smo ga pri pre-
davanjih sodrugov-profesorjev, ki so go-
vorili v učilnici n. pr. o Metternichu dru-
gače kakor izven šolske ograje... Nikdo
se ni spodtikaval nad dejstvom, da so
mladi ljudje uživali nekritična modrova-
nja takih dvoživk, ki se na eni strani ne

V teh dneh se odigrava v Franciji in v
Belgiji to, kar je »Borba« že pred meseci
napovedala: predigra definitivnega po-
loma marksizma v teh dveh trdnjavah
francosko-pobarvanega socializma. Bli-
ža se čas, ko bošta gospoda Leon Blum
in Vandervelde v najboljšem slučaju ime-
la še priliko, da z delom svojih rok, ozi-
roma glav preživljata sebe in svojce, kaj-
ti politično vodstvo bo prav kmalu pre-
šlo tudi v Franciji in Belgiji, slično ka-
kor v Nemčiji iz rok marksističnih sle-
parjev in zapeljivcev v roke nacionalnih
reprezentantov naroda. Da je temu res
tako, nam izpričuje predvsem naglica, s
katero so belgijski in francoski vodilni
sodruzi jemali iz svojih zadrug in bank
ter tako reševali, kar se še rešiti da. Pod-
gane so prve, ki zapuste potapljačo se
ladjo. Francoski in belgijski sodruzi ve-
do, da tako lepe prilike, priti do denar-
ja, že dolgo ni bilo. V Bruslju se je poru-
šila »Delavska banka«, v Parizu pa »Ban-
ka francoskega (recite: marksističnega)
zadrugarstva«. V Parizu je nastala v tre-
nutku, ko je ta banka, ponos socialistič-
ne stranke zaprla svoje linice, pravcata
konsternacija. V političnih krogih so ve-
deli takoj, da se je pričela razkrajati mr-
hovina marksizma. Najprej materialni po-
lom kot logična nujsnost duhovne krize,
naposled pa še popoln političen bankrot.
V vodstvu socialistične stranke so pre-
bledeli. Trierski žid Leon Blum in njegov
glavni tajnik Paul Faure sta še skušala v
zadnjem trenutku prikriti blamažo, toda
zaman. Nacionalno časopisje je takoj
zgrabilo za kost ter pribilo fakt, da je
52.000 delavcev takorekoč čez noč izgu-
bilo vse v tej banki naložene in težko
prisluzene prihranke.

Najimenitnejše in socialistom podobno
pa je, da so v uri poloma zaprosili vlado

g. Doumerguea, naj ona sanira banko,
katero so s svojo vrtoglavo in spekula-
tivno politiko spravili na rob propada.
Gospoda Doumerguea, rešitelja Franci-
je iz Stavinskijevih vrtincev so prav
francoski sodruzi blatili kot »reakcionar-
ja« in »Peuple« ter »Populaire« sta bru-
hala žveplo in ogenj proti »Kefenskemu
francoske fašistične revolucije«. Sedaj
pa imajo še pogum, zahtevati od te iste
»reakcionarne« vlade, naj jim pomaga po-
tegniti iz blata zavoženi voz marksistič-
nega denarnega gospodarstva! Vlada je
v popolnem razumevanju situacije raz-
pravljala o polomu Banke francoskih za-
drug, v tej zvezi pa je finančni minister
Germain-Martin izjavil, da bo vlada po-
izkusila rešiti vloge najrevnejših delav-
cev, to se pravi, vsi drugi vlagatelji se
morajo a priori obrisati pod nošom. So-
drugom je to strašno neprijetno, ker se
zavedajo, da bodo tisti delavci, ki jim bo
vlada eventuelno rešila borne prihranke,
iz same hvaležnosti napram Doumer-
gueu obrnili socialistom hrbet ter se po-
dali v nacionalni tabor. Socialisti imajo
v Franciji pač smolo in naj gre sedaj
za »pravoverne«, nesocialiste ali za ra-
dikalsocialiste. Poslednji so že tako obre-
menjeni s Stavinskijevo afero, da se sploh
ne morejo več pojaviti pred francoskim
volilcem. Glavno pa je, da je Leon Blu-
mova stranka izgubila s polomljeno ban-
ko tudi možnost financiranja prihodnjih
volitev. Sicer pa je vodilnim možakar-
jem stranke itak vseeno: prigoljufani de-
nar so rešili najbrž v Švico ali Holandijo,
sledeč tako svetlemu vzgledu dunajskih
marksistov, ki so iz »Arbeiterbanke« še
hitro iztlačili kolikor mogoče v Švi-
co, preden se je vsedel Dollfus pred praz-
ne trezorje.

Nič drugače ni v Belgiji, kjer je stran-

ka znanega Vanderveldeja izgubila s fa-
litno »Delavsko banko« zadnje pozicije
v političnem življenju. Tudi v Belgiji je
gospodarski polom sodrugov ogromen.
Gre za več sto milijonov belgijskih fran-
kov, ki so se porazgubili po raznih kon-
zumih in zadrugah na način, ki je običa-
jen tam, kjer ni potem za polom nihče
odgovoren. Za take slučaje imajo tisto
lepo floskulo o »ponesrečenih spekulaci-
jah«.

Pa tudi v Belgiji se je zgodil analogni
slučaj, da so sodruzi zaprosili toliko o-
pljuvane in oklevetane vlado poštenega
grofa de Broquevillea, naj on in njegov fi-
nančni minister prevzame sanacijsko
akcijo. Marksistična predznost je res ve-
lika, da si upajo prositi za financiranje
navadne tatvine. Nemški sodruzi so pred
prihodom Hitlerja še hitro pobrali devet
milijonov mark iz bratovskih skladnic in
sindikalnih blagajni ter »prenesli« ta de-
nar na Švedsko, avstrijski sodruzi so vo-
hali svoj politični polom že dolgo pred
terminom, zato so prodali tudi »Arbeiter-
Zeitung« nekemu Švicarju, kateremu se-
daj Dollfus ne more vzeti tiskarne. Pred
tem pa so nad sto milijonov šilingov spra-
vili za voditelje v Švico na varno. Mark-
sističnim sleparjem se godi ponekod reš-
sijajno. Za tisto destruktivno demagogi-
jo, ki jo uganjajo tako, da ni prenaporna,
se honorirajo sami z denarjem, ki so ga
izvlekli na nepošten način delavcu iz že-
pa. Francoski in belgijski primer kažeta,
da je treba res v vsej Evropi energično
pričeti z likvidacijo marksističnega so-
cializma. Vladi g. Uzunovića gre histo-
rična zasluga, ki mu je nikdar ne poza-
bimo, da je zabranil delovanje socialistič-
ne stranke. Tako je prihranil tudi jugo-
slovanskemu delavcu eventuelno slično
tragedijo, kakršna se odigrava v Fran-

ženirajo sprejemati kruha iz »kapitali-
stično-plutokratskih« rok. V smislu ma-
terialistično-marksistične državne tudi-
filozofije, se je vsa ta leta odkrvala veja
za vejico z narodnega drevesa. Starši
so se čudili doma nazorom, ki so jih jeli
nadebudni sinovi propovedovati, češ, se-
daj je napočila doba, ko bo mladina in iz-
ključno le mladina dajala pravec in ko-
vala usodo naroda. Tako nekako so go-
vorili in še govore nezreli predstavniki
generacije, ki sploh ni poznala stradanja
vojnih let, generacija, ki je z jedva raz-
ločujočim razumom začela spoznavati
še le povojno dobo! O kaki »krizi dušev-
nosti pri naši mladini« torej ne more biti
govora, kajti znano je, da so še najres-
nejši in za življenjsko borbo najbolj pri-
pravljeni fantje in dekleta izšli prav iz
vrst tiste generacije, ki je morala v le-
tih 1914—1918 gladovati in gledati po-
vratek izžetih vojakov iz svetovne voj-
ne. Povojna leta niso ustvarjala pogojev

za destruktivno udejstvovanje mladine,
to tem manj, ker smo dobili svojo naci-
onalno državo, večstoletni sen našega
naroda. Mladina je našla v nacionalni
svobodi dovolj terena za svoje pozitivno
udejstvovanje v smeri kulturnega in um-
stvenega zboljšanja razmer med narod-
om. Toda krivi preroki so v mnogih slu-
čajih pokvarili baš najbolj talentirane
fante, ki v svoji mladostni objestnosti ni-
ti niso slutili, kako daleč so zabredli. S
tega vidika gledano, smo prišli sedaj do
točke, preko katere naši vzgojni činitelji
ne bodo mogli. Nekaj se mora zgoditi, da
dobi mladina novih nacionalnih impul-
zov, da se ji povrne goreča ljubezen do
naroda in domovine ter da se jo odvrne
od škodljivih idej brezdušnega in kvar-
nega internacionalizma. Predvsem pa je
treba podčrtavati brezkompromisno in
logično nujno potrebo po kultu odgovor-
nosti. Povsod in vselej odgovornost ter
dolžnost posameznika napram skupnosti,

domovini in kralju! Ne bo sanacije naših
razmer, preden ne bo ta primitivna for-
mula splošen zakon in moralna podlaga
novega občestva. V naši sredini ne sme
biti mlačnih vzgojiteljev, vsi brez izjeme
morajo v mladini prižigati zvestobo in
ljubezen velikim principom Domovine,
Očetnjatve in Monarhije pod žezlom na-
šega viteškega Kralja. Kdor te globoke
vere sam rima, je drugim vlivati ne mo-
re! Bolje je, da se posluži konsekvenc
svoje razdvojenosti! Izven šole ne mo-
re biti udejstvovanja, ki bi bilo naspro-
tjujoče omenjenim velikim principom. Kot
svobodni državljani smemo zahtevati,
da bo v naših učilnicah vel osvežujoči
veter zdravega pozitivizma, da se bo go-
jilo globoko vero v Sedanjost in Bodoč-
nost Naroda in Kralja. Brez te vere ni
napredka, mladina pa bo morala spregle-
dati, da jo le požrtvovalnost legitimira
tam, kjer se soočajo o potéh in ciljih
našega mladega naroda!

ciji in Belgiji. Sedaj bi morali udariti edino še po marksističnih sindikatih, oziroma strokovnih organizacijah. Čas je, da dobi jugoslovanski delavec pošteno vodstvo nacionalno in socialno prežetih ljudi, da ne bo glavobola, čeprav v manjšem obsegu. Francoski in belgijski sodrugi so napravili svetovnemu marksizmu proketo slabo uslugo.

Politični realizem pri Poljaki

Poljska se odreka starim iluzijam in postaja dežela konkretnega gledanja

Znani poljski publicist in bivši poslanik v Washingtonu, Tituzs Filipowicz, je napisal v velikem listu »Kuryer Poranny« sledečo značilno, za marksistaterega Poljaka bridko bilanco, ki pa ima eno dobro lastnost: da odpira oči. Filipowicz namreč opisuje, kako Amerikanci in Francozi predvsem sodijo o Poljaki ter prihaja do sledečega zaključka:

»V Varšavi še najdejo inozemski gostje pogostoma prijazne besede in celo odkritosrčne besede priznanja za naše državnike. V trenutku pa, ko se suče debata okoli splošnega življenjskega standarda, nas že prištevajo Zapad z Ameriko vred za narod druge vrste. Ne udajajmo se nikakim iluzijam! Švicariji, Holandi in Švedi se obnašajo proti nam približno tako, kakor mi napram Perzijcem. To se pravi, da imamo sicer besede priznanja za njih zgodovino, literaturo in zgodovinske osebnosti, da jih pa kljub temu taksiramo za narod nižje rase, ki bi že bil lahko solidnejši ter izdatnejši v uporabi mila. Eksistenca »francoske misije za rekrutacijo kmetijskih delavcev za Francijo« v Varšavi je — po Filipowiczu — bolj vzgleden dokaz za francosko gledanje Poljske in Poljakov kot vse za nas še tako simpatične deklaracije. Amerikanec vidi v Poljaki le »tvorniške roke«. Amerikanec je izza mladostnih let navajen, gledati v ameriških Poljaki nižjo raso belcev, ki so ustvarjeni zato, da poleg zamorcev in Italijanov opravljajo najtežja dela.«

Ta duhovito in vestno napisan feljton je objavil tudi veliki »Ilustrowany Kuryer Codzienny«, ki je mnenja, da je storil g. Filipowicz prav, ko je zli škaf mrzle vode na glavo tistih svojih rojakov, ki se tope od miline, če čitajo v inozemskem tisku kak cenen slavošpev na vrline poljskega naroda.

Da, tudi mi v Jugoslaviji si moramo dobro ogledati inozemce ter primerjati to, kar pišejo, tudi s tem, kako mislijo in govore o nas. Čas je, da bi se našel tudi v Jugoslaviji kak Filipowicz, da bi razblinil tisto rodoljubno veselje, če napiše kak inozemski oficijelni žurnalist to ali ono laskavo kritiko vrlin našega naroda. Po tem, kako bodo postopali z našimi rojaki v tujini, bomo lahko presojali tudi pristnost inozemskih simpatij za naš sicer reevn, a zato tembolj pošten in nepokvarjen narod.

PREKLIC.

Kps. 80/34.

Podpisani Kotnik Rajko izjavljam, da sem povzročil govorico, da se je tudi g. Gačnik Janko, šolski upravitelj v Guštanju kot oficir za časa svetovne vojne posluževal občevarju s slovenskimi vojaki tolmača, ker ni hotel govoriti z njimi v slovenskem jeziku.

Izjavljam, da so vse moje trditve o nacionalni nezanesljivosti Gačnika Janka popolnoma neutemeljene in tembolj krivične, ker sem se mogel sam prepričati, da je g. Gačnik Janko baš vsled svoje neomajne slovenske nacionalne samozaveštnosti mnogo pretrpel pred, med in še po svetovni vojni, zlasti pa v bojih za Koroško.

Zahvaljujem se g. Gačniku Janku, da je tožbo proti meni umaknil ter plačam v znak hvaležnosti 100 Din za tiskovni sklad »Borbe« in 100 Din pa v blagajno Narodne odbrane v Guštanju.

Nadalje dovoljujem, da se gornja izjava na moje stroške priobči v »Borbi«.

Končno se zavežem, da plačam ogibom izvršbe nastale stroške po sodni odmeri do konca meseca maja 1934.

KOTNIK RAJKO, I. r.

Vzgledna ljubezen do domovine

Delavec in visokošolec z lopato pri osuševanju močvirja - Stanislaw Krakov in njegovo razmišljanje...

V številki z dne 7. t. m. velikega beograjskega dnevnika »Vreme«, opisuje glavni urednik g. Stan. Krakov svoje vtise z velike ekskurzije jugoslovanskih novinarjev po Nemčiji. To svoje poročilo je popolnoma posvetil delovni službi nemške mladine, ki se je znašla v takozvani »Arbeitsdienstlagerjih«, brez razlike socialnega položaja ali inteligenčne stopnje. Krakov opisuje tako taborišče pri Benediktshaiernu v bližini Monakovega, kjer pravkar vrše velika meloracijska dela, zlasti osuševanje nekega močvirja. Jugoslovanski novinarji so se razgovarjali z zagorelimi fanti, ki so napol nagi — kopali močvirnato blato ter čistili strugo ondotnega potoka. Mladenci se rekrutirajo iz vseh poklicev, tu je ključavničar poleg trgovskega pomočnika, medicincev poleg slušatelja tehnike itd. Enega izmed njih je vprašala skupina novinarjev po njegovem poklicu. Fant se je vzravnal ter je izjavil, da je slušatelj tehnike. Novinarji so se začudeno pogledali. »Kaj delate prav za prav tu?« so ga vprašali. »Vstopil sem prostovoljno,« je dejal mladenič z lopato v močvirju. »S kakšnim namenom?« so nadaljevali naši novinarji. »Da služim svoji domovini.« V tej skupini so bili še nekateri visokošolci, dovršeni maturant, tvorniški delav-

ci, mehaniki itd. Vsi so stali mirno ter odgovarjali s smehljajem na postavljena vprašanja. Novinarji so jih nato vprašali: »Kaj delate v prostem času?« Fantje so dejali: »Imamo radio, gojimo sport, delamo izlete v hribe, čitamo knjige in časopise. Dvakrat mesečno pride potujoči bioskop ter nam prikaže poučne filme.«

Po opisu teh prostovoljcev v službi nemške države pa prihaja g. Krakov do sledečih, zelo poučnih zaključkov:

»Razmišljam o naših mladeničih, ki delajo dnevno vsak popoldan in zvečer špalir po Knez Mihajlovi ul. od »Sata« (Ure) do »Ruskega cara«. Kako dobro bi izgledali s krampi in lopatami v rokah pri osuševanju Makiša ali pri Ovči, oziroma Borči. Razmišljam, kako bi naša rdeča mladina, ki tako često razbija klopi po univerzah, storila mnogo bolje, če bi razbijala kamenje na Bišlom polju in pri Beranah, odpirajoč tako nove poti za Črno goro in Sandžak. Razmišljam tako, in po ušesih mi hrne tiste besede polnakega nemškega dijaka v močvirju, ki odgovarja: »Vstopil sem, da služim svoji domovini.« Krakov zaključuje z besedami: »Državi, v kateri mladina tako pojmuje svojo dolžnost, se ni treba bati za svojo bodočnost.«

Rodoljubni marksisti?

Marksistični lističi se zaletavajo v narodni socializem in pretakajo bridke solze, ker se ideja narodnega socializma širi tudi v Jugoslaviji. Ne bodo pa mogli marksisti te ideje zatrejati in ker to vedo, slikajo vse, ki se prištevajo narodnim socialistom kot fašiste in celo državni nevarne elemente. Kar čez noč so postali naši marksisti zelo nacionalni in državotvorni. Primerjajo češke narodne socialiste z jugoslovanskimi in ugotavljajo, kako lepo delajo češki narodni socialisti roko v roki s češkimi marksisti. Pri tem pa ne povedo, da so češki marksisti nekaj popolnoma drugega, kakor naši.

Škoda le, da so marksisti pozabili, kako so branili našo državo leta 1918. Popolnoma jih je zapustil spomin in so pozabili, kako so 27. januarja 1919, vodili svoje mase pred ameriško komisijo in povdarjali, da mora Maribor ostati avstrijski. Tudi na železniško stavko so pozabili, ki so jo organizirali samo zato, da ne bi Jugoslavija mogla prevažati čet na mejo. Pozabljajo, kako v svojih družtvih vzgajajo deco slovenskih staršev še danes v nemškem duhu!

Da bi prikrili svoje skrivne namene, kažejo na narodne socialiste, češ, državni so nevarni. Gospodje marksisti naj bi povedali, ali so šli branit Koroško, ko je bila v nevarnosti, marksisti, ali pa nacionalisti. Ali so bili mogoče marksisti tisti, ki so vedno stali na braniku države? Nismo jih videli, pač pa smo jih videli vedno med onimi, ki so našo državo blatili. In taki so še danes. Njihovi voditelji so prišli semkaj šele tedaj, ko so nacionalisti napravili red. Takrat pa so ti »rodoljubi« prilezli iz svojih skrivališč. Sedaj pa bi radi dokazovali svoj patriotizem, vsaj na papirju! Še pred leti so ponujali Nemčijo svojim sodrugom za vzgled kot najboljšo državo. Najbrže zato, ker so tedanji voditelji Nemčije, med njimi seveda tudi marksisti, našo državo najbolj blatili. Gospodje marksisti potolažite se! Nacionalizem vam bo skoraj zapel nagrobno pesem.

Koliko stane vojna?

Je to vprašanje, ki bo gotovo marsikoga zanimalo, kajti zdi se, da se na Daljnem vzhodu pripravljajo zopet na velik mrtvaški ples, to pa seveda z vsemi sredstvi moderne tehnike in vojnega znanstva. Vojne so bile že v prejšnjih dobah draga stvar, tem večji pa so stroški za vojno danes spričo sedanjega stanja vojne tehnike. Nacionalni ekonom Findmann je nedavno sestavil statistiko, ki se bavi s svetovno vojno, ki je še mnogo v prav dobrem spominu. Svetovna vojna je trajala 1598 dni. Vojne se je udeležilo 31 držav, mobiliziranih je bilo 70 milijonov ljudi, in sicer tako, da je odpadlo 46 milijonov mož na zaveznike, dočim je bilo v taboru centralnih sil mobiliziranih 26 milijonov mož. V tej gigantski vojni je padlo 12.190.571 mož. Stroški za krvavi ples so znašali skupno 139.647.000.000 dolarjev. Vzemite torej svinčnik v roko ter izračunajte, koliko kulturnih dobrin bi se bilo dalo ustvariti s tem ogromnim denarjem, če bi se ga bilo uporabilo v pametnejše svrhe.

Vprašanje inkompatibilnosti

Marksistična »Svoboda« ima v dvorani Delavske zbornice neki cikel predavanj. Iz objav v listih in na deski je razvidno, da bo imel 16. maja neki »sodrug« profesor, predavanje o kroniki delavskega (recite marksističnega) gibanja v zadnjih letih. Ne vemo sicer, kje poučuje ta »sodrug«, vemo le, da se nauki, ki jih propoveduje v okvirju teh predavanj, prav nič ne strinjajo z ustavnimi fundamenti naše nacionalne države. Notranje ministrstvo je zabranilo delovanje Socialistične stranke v Jugoslaviji, zato nima v tej naši narodni državi nikdo prave, imenovati se sodruga, najmanj pa je legitimiran za to od te iste države imenovan in plačan vzgojitelj naše mladine. Eno ali drugo! Oboje ne gre!

Duhovni temelj nacionalizma

Boj za pravičnejšo družbo in za boljšega človeka je osnova sodobnega nacionalizma

Kriza, ki ograža najbistvenejše temelje civilizacije sveta, je bila izzvana po spopadu dveh nasprotnih sistemov: kapitalističnega in marksističnega. Oba sistema sta si dokaj sorodna, ker oboja izhajata iz enega in istega materialističnega naziranja sveta in življenja. Prvi, kakor drugi se klanja pred mogočnostjo tehnike, se oklepa kolektivismu in to v obliki kolhoza ali pa trusta.

Iz te krize, v katero je zapadlo človeštvo, ni rešitve po nekem mehaničnem sistemu. Spremeniti se mora človek in revidirati se mora merilo njegove vrednosti! Vse dotlej, dokler bošta vse javno nehanje vodila sebičnost in uživanje, vse dotlej je izhod iz tega kaosa nemogoč.

Glede na te konstatacije, sodobni nacionalizem postavlja svojo ideologijo na idealistično-duhovno osnovo. Sodobni nacionalizem ceni v polni meri poedince, kakor tudi narod. To je dvoje največjih realnosti. Če se poedinec pregreši proti narodu, postane neploden in nemogoč, ker lahko le iz naroda črpa svojo moč in polet, ki sta mu potrebna za pravo in koristno ustvarjanje.

Nacionalizem veruje v duh naroda in v njegovo misijo. Nacionalistu življenje ni nikako animalno vegetiranje, temveč ima svoje globlje značaje. Za njega morala in pravica niso samo prazne besede, temveč predpogoj za vsako pravo, duhovno življenje.

Zato so sodobni nacionalni pokreti prvenstveno — prepovedi. Reforme, ki jih propagira nacionalizem, so temeljite, tako, da morajo ustvariti boljše življenjske prilike poedincu in narodu. Povdariti pa je treba, da vse te reforme bazirajo na idealistično-duhovni osnovi in da tako ne vsebujejo nič destruktivnega. Te reforme nosijo pečat etičnih pobud, zato je to nacionalizem malega človeka, ki je od liberalno-kapitalistične družbe najmanj zaščiten in tako najbolj prizadet.

Zvesti svojemu idealizmu, nacionalisti najstrožje obsojajo vsako eksploatacijo in vse krivične razlike med stanoviranjem in poedincev. Mesto bojev med stanovi, je potrebna solidarnost vseh stanov, ker je baš sedanja kriza pokazala, da so stanovi navezani drug na drugega in da obubožanje enega stanu pomeni tudi obubožanje vseh ostalih stanov.

Boj za pravično družbo in za boljšega človeka je osnova sodobnega nacionalizma, ker samo v tem znamenju je možna rešitev iz današnjega kaosa.

IZJAVA.

Podpisani izjavljam, da sem vložil proti osebam ki so me klevetale na včerajšnjem zborovanju Udruženja nacionalnih železničarjev tožbo, in da bom proti vsakomur, ki bi te klevete še nadalje razširjal, istotako sodnijsko postopal.

Maribor, 11. maja 1934.

Rudolf Tumpej, I. r.

IZJAVA.

Z ozirom na vesti glede spremembe v lastništvu »Borbe«, češ da je »Borba« prešla v last »Mariborske tiskarne« ter da je šef-urednik lista g. Golob, izjavljam, da so te vesti docela neresnične ter da se bo proti tistim, ki bi te in slične vesti v zlobnem namenu razširjali, postopalo sodnijskim potom.

Tone Bajt, I. r.

izdajatelj »Borbe«.

IZJAVA.

Podpisano ravnateljstvo Mariborske tiskarne izjavlja, da so vse časopisne vesti o prevzemu lastništva »Borbe« iz trte izvite ter da se bo proti tistim, ki bi te vesti razširjali, sodnijsko postopalo.

Ravnateljstvo Mariborske tiskarne.

Širite »BORBO«!

Naloga nacionalnega sporta

Nehajte igrati z marksistično „SVOBODO“!

V zadnjem času so našli naši marksisti v obliki športnega društva »Svoboda« prav prikladno organizacijo za širjenje marksističnih idej. Sport je le preteza za politično propagando, zato bi bilo želeli, da naši nacionalni sportniki onemogočijo delovanje tega rdečega gnezdišča na ta način, da se odpovedo igranju z rdečkarji. Nikdo ne more prisiliti nacionalno usmerjenega sportnika, da bo meril svoje sportne sile in mišice s »sodruki«, ko pa gre na duhu precej šepava »Volksstimme« celo tako daleč, da v sportnem poročilu, ki bi moralo biti popolnoma objektivno, piše: »Die Goals für »Svoboda« erzielten der linke Flügel Genosse Tomazič und Genosse Rožmarin.« Mislimo, da bi bilo v redu, če bi se mariborski MO pobavil s tem vprašanjem, sicer pa je stvar nacionalno orientiranih sportnikov samih, če bodo še v naprej igrali s političko tempiranimi predstavniki našega klavernega marksizma.

To je „požrtvovalnost“ marksistov!

Za avstrijske begunce denar, za kakanjske žrtve pa nemi molk

Mariborski marksisti so res pravi socialpatrioti. V soboto dne 5. t. m. so imeli v unionski dvorani neko akademijo vseh marksističnih kulturnih organizacij. Ko je bil ves program že izčrpan, se je po poročilu »Volksstimme« oglasil k besedi še predsednik strokovne komisije ter se v »kratkih besedah« spomnil žrtv, ki jih je zahtevala judarska katastrofa v Kakinju. Znano je, da so mariborski rdečkarji zbirali v dnevih februarске revolte v Avstriji za avstrijske socialistične emigrante denar. Seveda, za tuje so imeli denar, za revne matere naših jugoslovanskih rudarjev pa imajo le kratek molk konvencionalne pijetete. Res prekrasni delavski voditelji!

Maribor

KAPITALISTIČNA PREDRZNOST!

V Mariboru ima svojo podružnico »Standard Oil Company«, koje prezident — tako se naziva njihov glavni ravnatelj — je neki Walker. Mož je velika glava in si je zato dovolil predrznost, da je po svojih podružnicah v Mariboru, Zagrebu in Osijeku nastavljal rajhovske emigrante z dobro plačo. Tako je v Mariboru namestil nekega Gründla, ki je bil baje v Nemčiji ključavničar. Gründel je še pred nekaj dnevi predrzno izjavil, da je njegova namestitev v Mariboru tako trdna, da se mu ne more ničesar pripetiti in ga nikdo ne more odstraniti. Prišlo pa je drugače. Na intervencijo nacionalne organizacije je banska uprava te dni slavni družbi izdala ukaz, da mora Gründla takoj odpustiti iz službe. Tvrdka bo imela priliko izvedeti, da v Jugoslaviji tudi za njo veljajo zakoni. Da pa bo Gründl odšel ne samo iz službe, marveč tudi iz Maribora, homo pa že poskrbeli. Gospodu Walkerju svetujemo, naj ne uvaža tužcev. Če potrebuje delavce, ima na izbiri sposobne, dobre in zanesljive naše državljane. Če pa misli g. Walker, da zanj veljajo druge naredbe, se silno moti. Firma je zadnje čase odpustila večje število zanesljivega uradništva, ki je delalo pri firmi več kot 10 let, obenem pa uvažala nemške emigrante, ki prav gotovo niso prijatelji jugoslovanskega naroda. Gospod Walker, zapomnite si enkrat za vselej, da tega ne trpimo, pa če ste še tako velik upliven mož!

MNENJE CESTNEGA POMETAČA.

Veliko nevolje je med pešci radi zapršenih cest, radi dirkajočih avtomobilov, ki povzročajo oblake prahu in radi kužnih bacilov, ki kar frče po zraku. Pa se vam odreže cestni pometać: »Že 25 let pometam ceste, pa še nisem videl nobenega bacila!«

Bojevniki so zborovali

Veličastna manifestacija borcev v Celju - Udeležencev je bilo 4000

Za četrtek, dne 10. maja so sklicali v »Boju« združeni borci kraljevine Jugoslavije velik manifestacijski shod v lepo Celje. Že po vestnih pripravah je bilo pričakovati, da se bo shoda udeležilo veliko število udeležencev. Nikdo, — najmanj pa gotovi celjski krogi sami — pa ni mislil, da bodo ogromne ljudske množice zasedle največji javni trg Celja. Že rano jutraj so prihajali Savinčani in borci iz ostale daljine in bližje okolice, mesto je oživel na vseh koncih, kljub protia agitaciji neke klike je patriotično meščanstvo izobesilo številne zastave. Ni ga bilo skoraj možakarja, ki se ne bi bil včeraj ponašal z znakom »Boja«. Okrog 10. ure je prispel iz Maribora poseben avtobus s štabom mariborskih bojevnikov, ki so jih celjski tovariši pristrčno pozdravili. Višek navdušenja in svečanega razpoloženja pa je bil, ko je ob 10.20 prispel poseben vlak borcev iz Ljubljane. Ko se je pojavila lokomotiva posebnega vlaka z emblemom »Boja« na prsih, je zasvirala pred kolodvorom postavljena godba veselo koračnico, viharno pozdravljeni, so izstopili voditelji gibanja in zlasti rudarski tovariši iz Trbovelj in Hrastnika s svojo godbo. Nato so formirali sprevod, v katerem so za številnimi trobojnicami korakali v četverostopu skozi velik špafir celjskega meščanstva bojevniki, gostje celjskih tovarišev. Nad tisoč ljudi je korakalo v sprevodu, dve godbi sta igrali vojaške koračnice, cvetje se je vsulo na borce z oken, dokler ni burno aklamirani sprevod prispel do nabito polnega Dečkovega trga. Na Narodnem domu so bile vse zavese zagnjene, njegovi gospodarji niso dali balkona za govornike na razpolago, kar je ogromna množica vsestransko komentirala.

Mnogoštevilnim policistom in žandarjem pa ni bilo treba nikjer uradovati, ker je bila strumna disciplina večtisočglave množice borcev najboljša garancija, da se mir ni mogel kaliti.

Shod je otvoril z improvizirane govorniške tribune na tovrstnem avtomobilu, tovariš major v p. Rudolf Orel, ki ga je množica na pobudo Celjanov burno aklamirala. Kot predsednik zborovanja je v navdušenih besedah orisal celjsko

situacijo »Boja« ter nato podal besedo tov. Kusterju, prvemu predsedniku »Boja« iz Ljubljane. V temperamentnih izvajanjih, ki jih je množica mestoma sprejela z burnim odobravanjem, je govornik orisal pomen pojavnosti za gibanja, ki je podobno nekdanjim slovenskim taborem: zrušiti staro in graditi novo, vse to pa v blagor Kralja in Domovine, velike Jugoslavije. Burno pozdravljen, je nato govoril drugi podpredsednik »Boja«, Lorgier, ki so ga množice kot savinjskega rojaka navdušeno pozdravljale. V mestoma ostrih, a neizprosnihih pestrih izvajanjih je tudi ta govornik tolmačil svila stremljenja bojevnikov, ki bodo storili vse, da zmagajo načela naše nacionalne in državne eksistence: vse za Kralja in Državo. Novinar Ivo Malinar, urednik Jugoslovenskega Lloydja v Zagrebu, je prinesel pozdrave somišljenikov iz Savske banovine. Dejal je, da se je mogel uveriti na lastne oči, da v Dravski banovini bojevniki niso »lokalno gibanje«, kajti slična gibanja opazamo tudi po ostalih banovinah. Govornik je silno temperamentno uveril poslušalce, da po 15 letih neodgovornega rušenja osnovnih principov naše svobode, zlasti pa ekonomske, zmaga obnovitvenega gibanja ne more izostati.

Navdušeno je izpregovoril celjski tovariš Fedor Gradišnik, dočim je ljubljanski tovariš Stane Vidmar, burno pozdravljen, kakor vsi drugi govorniki, v več kot enournem govoru našel tako ostrih besed na račun neklih strankarskih krogov, da jih tu ne moremo ponatisniti tudi z ozirom na prostor. Govornik je z živo in bodrilno besedo orisal programatična hotenja bojevniskega gibanja, zlasti pa je naslikal vzroke njegovega postanka. Končal je z navdušenim apalom na vse navzoče, da se naj strnejo v močno falango v borbi za poštenje, socialno pravičnost in nepotvorjeni patriotizem v službi kralja in domovine.

Točno ob 13. uri je predsednik zborovanja zaključil sijajno uspeši shod. Pred pričetkom je bila odposlana Nj. Vel. Kralju Aleksandru brzojavka z izrazom globoke udanosti vseh borcev kraljevskemu domu in Jugoslaviji.

dedno zdravili in škodujejo višjim interesom naroda in človeštva.

O sterilizaciji

Nedavno tega je imel znani strokovnjak, docent dr. Božo Škerlj na sestanku ljubljanskega Društva za pravno filozofijo in sociologijo predavanje o vprašanju sterilizacije. Iz predavanja posnemamo najvažnejše, kar bo zanimalo tudi naše čitatelje.

Dr. Božo Škerlj je uvodoma orisal razvoj evgenike, čije utemeljitelj je bratranec slavnega Charlesa Darwina in ki se je pred 51. leti prvič pojavila pod tem imenom. Pravi objekt evgenike je dedna snov, t. j. snov, ki jo dvoje individuev različnega spola z oploditvijo prenaša na potomstvo. Omenjajoč na kratko biološko-dedne in peristatične vplive (t. j. vplive okolja), je predavatelj dokazoval, da slaba dedna snov čedalje bolj ograža dobro. V Jugoslaviji je okrog 100.000 (t. j. 0.75% vsega prebivalstva) šoloobveznih otrok, ki so spoznani za manjvredne. V celem imamo v naši državi 3—4% dedno obremenjenih ljudi. V Zedinjenih državah ameriških je 15% ali 18 milijonov ljudi manjvrednih, t. j. takih, da bi jih bilo treba izločiti iz generativnega procesa. Manjvredni pa niso za družbo samo breme, marveč tudi nevarnost. Človekoljubni oziri do njih so po predavateljevem mnenju škodljivi, ker ogražajo interese

Dr. Škerlj je na osnovi domačega gradiva dokazoval, da se manjvredni bolj plode. Če jih imamo danes 4%, jih bomo imeli čez 270 let po matematičnem zakonu krivulje 60% in čez 600 let 98%, iz česar nujno sledi odgovornost sedanjega rodu nasproti potomcem. Zatem je predavatelj pretresel sredstva zoper naraščanje manjvrednih. Obstojita dve poti: pozitivna in negativna. Pozitivna je v favoriziranju večvrednih, negativna pa v raznih ukrepih zoper manjvredne. Če se ne bo družba oprijela boja proti obremenjenosti, bodo le-ti dobili nekoč večino, in človeštvo bo izhiral za duševnimi boleznimi, ki vedno bolj naraščajo. Izmed sredstev negativne evgenike je predavatelj omenil azilacijo (izoliranje manjvrednih v zavodih), ki pa je nehumano in sila drago sredstvo. Dalje preprečitev oplodjevanja pri manjvrednih z rabo profilaktičnih pripomočkov, ki pa so nezanesljivi in ne prihajajo v poštev. Potem kastracija, ki je priporočljiva zgolj pri seksualnih zločincih, ne gre pa, da bi z njo pretvarjali dedno obremenjenost v evnuoidne ljudi. Slednjič prihaja v poštev sterilizacija, in to smatra predavatelj za najprimernejše sredstvo evgenične politike.

Vsak Mariborčan naj kliče telefon 29-70 in se prepriča, če se njegova adresa nahaja v »Velikem adresarju za mesto Maribor in širšo okolico«, ki izide tekom leta 1934. pri Tiskovni založbi v Mariboru, Gregorčičeva ulica 26.

Celje

DELAJSKI SESTANEK

Nacionalni delavci in nameščenci imajo v nedeljo dne 13. t. m. ob 10. uri delavski sestanek v mali dvorani Narodnega doma. Na sestanku poročata tov. predsednik NSZ Juvan in predsednik mariborske podružnice NSZ tov. Bajt. Dotičnost vsakega nacionalno zavednega delavca in nameščenca je, da se sestanka udeleži in pripelje somišljenike s seboj!

VARANJE OBLASTI.

Odkar so zvedeli v nekom tukajšnjem podjetju, da morata zapustiti dva »nemadomestljiva specialista« našo državo, je prišel gospod »žvižgač« na stajno idejo, da mora eden izmed gospodov še nadalje poučevati nekega njihovega nastavljenca domačina, ter je ukrenil vse potrebno za nadaljno zaposlitev »specialista«. Ljudje pa pravijo, da sploh ni inženjer, temveč le.... Zaenkrat se je urezal, dovoljenja ni dobil, vkljub napačni napovedi, ker imamo že dovolj domačih strokovnjakov, na žalost toliko, da morajo pohajkovati in gledati kako jim odjedajo tuji kruh. Mi smo budno na straži in bomo vsak tak poizkus že v kali zatrl, pa je to »žvižgačem« prav ali ne!

Guštani

OBSODBE IN ČASTNE IZJAVE.

Okrožno sodišče v Mariboru je v bistvu potrdilo obsodbo Matevža Vavča, ki je svoječasnno imenoval Narodno odbrano »Prigelbando«. Prav bi bilo, da bi sodno stroške nosili oni gospodje pri »rdečih«, ki hujskajo delavstvo k takim nepremišljenostim. — Rajko Kotnik, ki je oklevetal tov. Janko Gačnika, pa je pred razpravo podal častno izjavo in se tako izognil posledicam tožbe. — Oba primeri naj bosta v svarilo vsem onim, ki nasledajo hujskanjem raznih brezvestnih »internacionalcev«.

Prevalie

SESTANEK DELAVSTVA.

V nedeljo 6. t. m. je bil v gostilni Preglar sestanek narodnega delavstva, ki je uspel zelo lepo. Poleg domačih govornikov je poročal tudi delegat centrale tov. Mikec iz Maribora. Sestanku je predsedoval tov. Dolšek.

Otiški vrh

OBCNI ZBOR NSZ.

Preteklo nedeljo je imela tukajšnja podružnica NSZ svoj občni zbor. Udeležilo se ga je članstvo polnoštevilno. Pri volitvah je bil izvoljen dosedanj odbor s tov. Bregantom na čelu. — Pri raznoterostih je v izčrpnem poročilu podal sliko sedanjih razmer delegat centrale tov. Mikec iz Maribora.

Delodajalci, spomnite se brezposelnih intelektualcev! Dajte jim dela, dajte jim kruha!

Narodna strokovna zveza, Maribor

Sodna ulica 9 — dvorišče

Uradne ure tajništva so od 1. januarja dalje dopoldne od 9. do 12. ure popoldne od 15. do 19. ure.

ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure dop.

Gosposka ulica 13

Koroška pomlad

Spomini
koroškega dobrovoljca

Dobre in slabe strani naših borcev.

Omenil sem že, da je bila disciplina med moštvom popolnoma zrahljana. Odločevala sta samo še junaštvo in vkoreninjenost na narodna zavest. Večer po protinapadu smo zasedli greben nad kolodvorom. V temni noči je napadla našo črto sredi gozda nemška patrolja. Umakniti se je moralo levo krilo in še del naše sredine. Da bi nas Nemci ne obkolili, sem dal povejše za umik v postojanke okrog predora tudi svojo vodu koroških dobrovoljcev. Zglasil se je takrat pri meni narednik Črv iz Sveč na Koroškem ter me prosil če sme z nekaj vojniki zasledovati nemško patroljo. Čast takemu junaku! Eni bežijo, drugi ohranijo hrabrost v najhujši paniki. Ne vem kaj bi se bilo zgodilo z nami, če bi nas bili tisti večer napadli nemški bataljoni?

Ponoči so prišli člani Sokolskega društva z Bleda. Samo 8 jih je bilo, toda bili so junaki. Njih zasluga je bila, da se je našim četam zopet povrnila samozavest. Paničnega umika tisti večer ni opazilo skrajno naše desno krilo. Vodil ga je slovenski duhovnik. Vstrajal je z nekaj možmi vso noč in šele drugo jutro je opazil, da je sam. Ko se je zvedelo, da se udeležujeta on in še neki njegov duhovni tovariš boj pri Podrožci, sta bila oba odpoklicana od višje cerkvene oblasti. Bil pa je na fronti tudi neki narednik - enoletni prostovoljec, ki se je pozneje bahal kot narodni borec. Preprosti vojaki, čeprav silno utrjeni so šli na moje povelje zopet na stražo, ker so uvideli, da ni drugega izhoda, gospod narednik - enoletni prostovoljec pa se je branil in obotavljal, če tudi so mu bili mladi fantje za svetel vzgled. Šele na grožnjo se je vdal in šel. Njegovega imena nečem zapisati, ker živi med nami in zavzema dober položaj v državni službi...

Srbi branijo slovensko zemljo.

Boji za predor so zopet oživel. Nemci so se mu nevarno približali. V tej skrajni, največji sili so prispeli kakor nekdanj Poljaki pred Dunaj, srbski vojaki pred predor pri Podrožci. Napočili so dnevi krvavih bojev. Pokale so bombe in Nemci niso imeli več korajže za napad marveč so utihli. V teh bojih je več Srbov, vračajočih iz ujetništva, izgubilo svoje življenje. Bili so preveč pogumni ker niso mogli verjeti položaju in dejstvu, da je ždel na nasprotnikovi strani pri vsaki stranici častnik. Korošci so bili namreč dobri strelci s strojnimi in avstrijski armadi. Težko nam je bilo vsem, ko smo nudili pomoč prvim srbskim ranjencem, ki so prehlivali kri pred predorom za našo zemljo. Sveta naša koroška zemlja! Gospasveta! Slovenec te takrat ni branil v dovoljni meri. On je veseljačil in se je potuhnil, lahko pa bi jih bilo tisoče in tisoče, ko bi bili bolj narodno zavedni, ko bi se bili manj primojduševali.

Ljubelska skupina.

Ljubelska skupina se je osnovala pri Sv. Ani nad Tržičem z nalogo, da vzdržuje stražo na Ljubelskem prelazu. Da pojačimo to skupino, smo bili tudi mi poslani k tej skupini kot koroški prostovoljci. Bili pa so med nami tudi Gorenjci, v pretežni večini oni, ki so v novembru 1918. leta vkorakali v Borovlje. To vojaško življenje pri Sv. Ani je bilo zelo prijetno, le straže na Ljubelskem prelazu so trpele od neprestanih snežnih metežev in občutnega mraza. V zvezi smo bili tudi s Korošci onkraj demarkacijske črte. Naši zavedni Korošci — vojaki, pa tudi civilisti, so skrivaj prehajali mejo in obiskovali svoje sorodnike in prijatelje v gornjem in spodnjem Rožu. Prinašali pa so nam tudi dragocene podatke, predvsem pa na stotine in stotine podpisov za končno spojitve Koroške z Jugoslavijo in za čimprejšnjo ponovno zasedbo Koroške po jugoslovanskih četah. Tako zbiranje podpisov je bilo izredno težavno, pa tudi nevarno v ozemlju, ki je bilo že v nemških rokah. Pot iz krajev ob Vrbskem jezeru preko Drave in preko hribov skozi nemške straže je postala življenjsko nevarna, poleg

tega, da je bila izredno naporna, posebno pozimi. Vso noč je bilo treba gaziti sneg. Zato je bilo treba izredne vztrajnosti, predvsem pa poguma. Pri Sv. Ani smo potem podpise urejevali in jih odposiljali dalje. Vedeli smo, da nam Francozi niso več ponujali vse Koroške. Tako smo se borili vojaškim in diplomatskim potom za sleherni našo slovensko vas na Koroškem. Dasi je bilo premirje, je vendar prišlo nekega popoldneva do spopada med našimi in nemškimi vojniki. Pri tem je obležal težko ranjen nemški desetenik Zizenbacher. Naši so ga spravili preko Ljubelskega prelaza k Sv. Ani, kjer so ga obvezali in tudi okrepčali. Poslali smo v Tržič po zdravnika. Z nemškimi ranjenci so naši vojaki ravnali izredno skrbno, to povdarjam, da se pokaže tudi v tem oziru velika razlika, ker našim ranjencem Nemci niso nudili tega, marveč so se obnašali proti njim skrajno surovo.

Predpriprave za ponovno zasedbo Korošana.

Položaj, ki je nastal po premirju, ni zadovoljil ne nas, niti Nemcev. Ohrabreni Nemci so hoteli vso Koroško, Slovenci pa smo bili mnogo bolj skromni. Kljub zatrdilu Francozov dr. Korošcu! Zahtevali smo le tisti del Koroške, kjer se še sliši živa slovenska govorica, četudi bi imeli do celotne Koroške prav toliko, ali pa še večjo pravico kot Nemci. Saj Koroška je bila nekoč vsa slovenska in slovenski vojvode so se ustoličevali v srcu Korotana in v slovenskem jeziku.

V Borovljah je v spomladi leta 1919. nastalo veliko pomanjkanje živil in v Borovljah je zavladal glad. Mnogo jih je bilo, ki so si zaželeli povratka Jugoslovancem, tako zavedni Slovenci, pa tudi manjzavedni stradalajoči naši vojaki. Na zborovanju pa, ki je bilo sklicano radi opisanega položaja so zmagali nemški kričarji, ki so vpili, da raje poginejo od gladi, kakor da pridejo pod Srbe in Kranjce. Gotovo je, da ti kričarji sami niso — stradali, temveč so se bali za svoje službe...

in med tem smo se mi vojaki — do-

brovoljci, pripravljali na pohod v Koroško. Veselili smo se ga. Nekateri kot vojaki, drugi kot idealni nacionalisti. Naš poveljnik, ki je bil dobričina in aktiven častnik, je sanjal dan za dnem o tem, kako bo na čelu svoje hrabre ljubelske skupine zmagoslavno vkorakal v Celovec, kjer je še v mirnih časih služboval v 17. »železnem polku«. Prav gotovo je že v sanjah, ki so se porodile iz vojaškega idealizma in zanosa zaklical: kapetan K., ante portas! Pa tudi mi, ki smo bili že bolj civilisti kot vojaki, smo sanjali o zasedbi Koroške, o idealih narodnjaštva, ki smo jih že leta in leta nosili v svojih srcih. Rož, Celovec, Gospa sveta — Velika Jugoslavija, zmaga slovanstva. Veliki smotri, pa malo ljudi!

Odhod na Koroško!

»Hannibal ante portas« — pred Celovcem.

Napočil je 28. april. Na ta dan popoldne ob 6. uri naj bi odkorakali od Sv. Ane čez Ljubelj v bajni Korotan. Toda težkoče so se pojavile že pri začetku. Zamudili smo se za eno uro, za eno samo uro, ki je pa igrala veliko vlogo. Uspeh našega pohoda in napada na Borovlje pa je bil preračunan in odvisen od ene same določene ure, od istočasnega našega napada, ki naj bi bil od vseh strani naenkrat. In to na močno posadko v Borovljah s treh strani: od juga, vzhoda in zapada. Tudi v teh koroških bojih smo se pokazali za Slovane, — nezrele v teh trdih situacijah. In to v koristnem in smotrnem bojevanju, ker v tem smo bili najbolj lahkomišeln. Zanašali smo se bahavo na svojo srečo in junaštvo. Kolikokrat bi se lahko pripetilo, da bi Nemci brez boja zajeli vse naše čete, ker vedle so se skrajno nepazljivo. Oni pa, ki je včasih opomnil na malo večjo previdnost in čuječnost, je takoj veljal za največjega bojazljivca in strahopetca. In radi tega smo tudi izgubili ob priliki prehoda Nemcev preko Drave v januarju 1919. l., ki je imel za našo vojsko usodne posledice.

(Se bo nadaljevalo.)

NAJLEPŠA ČEDNOST JE ZVESTOBA DOMOVINI IN ČASTNI BESI!

Kulturne beležke

Pod tem naslovom bomo odslej poročali o vseh važnejših kulturnih prireditvah našega mesta in objavljali ocene nam poslanih publikacij.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Repertoar:

Sobota, 12. aprila ob 20. uri »Stari grehi«. — Najnižje cene od 15.—2. Din. — Bloki veljajo!

HENRIK IBSEN: NORA.

Kot zadnjo predstavo za abonente je gledališki ansambel naštudiral Ibsenovo »Nora« z gostovanjem ge. Vike Podgorske in ustanoviteljem našega gledališča g. Hinkom Nučičem v glavnih vlogah. Prav je, da so izbrali to delo. Še bolj prav pa bi bilo, če bi prišlo pozimi in bi s tem privabilo še več ljudi kot pa sedaj. To delo je napisal Ibsen v Amalfiju l. 1879. torej v času, ko je autor živel kritične dneve, v katerih pa je ustvarjal svoje največje stvari: družabne kritike tedanje družbe, ki pa veljajo tudi še za nas. »Nora« je eno njegovih najbolj znanih del, pa tudi osovraženih, posebno s strani ženske. Naslov ji je »Dom lutke«, kar so potem nemški prevajalci spremenili v »Noro«. Pa ime je postranska stvar, glavno je usoda te žene, ki tu nastopa. Bitje, ki je postalo pod vplivom močnih časovnih struj Ibsenov socialni tip ženske. Žena, ki jo smatra mož za lutko, je vsebina te razvojne drame, žena, ki je postala nekak živ krik po svobodi in enakosti z moškim. Intimno obravnavanje zakonskega problema, ki ga pri avtorju že zasledimo v »Zvezi mladih«, je tu. Žena hoče lastnih dejanj. Da je zmožna tega, vidimo, ko reši svojo možu življenje. To ji postane dolžnost, življenje, svet. Ker ne zmore tega in ker ne stori njen mož onega »čudovitega«, ga zapusti kot tulca in še tri otroke. In tega dejanja ji svet ne more odpustiti. Dame, ki puste svoje otroke, da doma prezebejo in gredo na ples, vržejo kamen nanjo, ki se ji ob misli na speče otroke trga srce. Ker kar jo odtušuje otrokom, je nenadoma prebujena vest, ki ji ne pusti, da bi bila vzgojiteljica svojim lastnim otrokom. Saj ona je radi ponarejenega podpis postala zločinka in kot taka ni vredna tega. Ona ve, da čuti njen mož neugodje

pred ljudmi, ki lažejo, goljufajo, ali že na kakršenkoli način postajajo zločinci in izobčenci. To ji tudi jasno pove. Zato je zanj samo ena pot: proč od otrok in od odtujenega moža. Njenemu možu pač manjka onega čudovitega, da bi storil svojo žrtev prostovoljno, ne pa iz ljubezni. Močna igralka lahko izrazi prikaže razvoj Norine duševnosti. Gledalec mora videti to rast od vsega početka, kako postaja otrok žena, iz žene — duhovnica. Ne sme biti na koncu samo pesnikova beseda, mora biti bitje zase, ki si obudi to spoznanje z nenadnim pogledom vase, v lastno slabost. Nora ni samo navaden ženski lik, ona je preko tega lika. To je izjema nad vsemi onimi, ki trpe ob moških že radi dolžnosti, nad vsemi onimi, ki nosijo bolečino, ki jo je trpela Nora, prikrito s seboj. In ta izjema je važnejša kot pravilo. In taka močna igralka je bila tu ga. Vika Podgorska. Bila je to najlepša vloga, kar smo jih videli v letošnji sezoni na našem odru. Njena igra je rasla, se razvijala in prepričevala. Doprčila je močan lik, ki je prevzel vse do zadnjega gledalca in njena zasluga je, da je stvar uspela na toliki višini kot ta, ker lahko rečemo, da je presežala uspehi najboljši predstave te sezone — Glembejeve. G. Nučič je odigral Torvalda z igrjo, ki je pričala o igralcu širokega formata. Od naših so bili vsi dobri in še več kot dobri. Svoje vloge so prinesli na višini, ki bi bila čast tudi mnogo večjim odrom. Tako g. Skrbnišek v dr. Ranku, g. Furljan v Krogstadtu in gđ. Kraljeva v Kristini. V epizodi pa še ga. Dragutinovičeva, g. Crnobori in gđ. Križajeva. Gledališče je bilo polno.

BAYREUTSKE SLAVNOSTNE PREDSTAVE bodo tudi letos. Izvajala se bodo dela kakor »Parsifal«, »Mojsterski pevec« in »Nibelungi« pod taktirko najznamenitejših dirigentov, kot Straussa, Elmendorfa in Tietjena.

NOVA OPERA RICHARDA STRAUSSA.

Znani komponist Strauss pripravlja novo opero »Molčeca žena«. Mesto prejšnjega libretista velikega nemškega pisatelja Huga g. Hofmansthalja, je komponist pridobil Stefana Zweiga, ki je napisal libreto, katerega motiv je iz igre »Epicoen ali molčeca žena« od starega angleškega pisatelja Bena Jonsona. Zweig je prevedel tudi njegovo komedijo »Volpone«, ki smo jo že videli tudi v našem gledališču.

NAJNOVEJŠE STEGREIF GLEDALIŠČE V LONDONU.

Pri nas vemo malo o tej panogi igranja. Vendar vlada zanj močan pokret. Tako so izpodrinili zdaj v Londonu veliko Grafton gledališče brezposelni gledališki igralci, ki so odigrali občinstvu nad sto let staro angleško komedijo. Tu se igra brez določenega teksta, brez skušeni in brez režiserskih knjig. V glavnem je določena samo snov. Kakor je to interesantno, tako je tudi brez trajnejšega uspeha. Izkušnje so namreč pokazale, da se današnji igralci težko povzdignejo v tej panogi, ker jim prvič manjka prepotrebne lahkotnosti v igri, če jo pa dosežejo, jim pa zmerom manjka disciplina. Znana je tovrstna afera Pirandella, ki je hotel pred par leti obnoviti komedijo in to ex-tempore in je uprizoril igro »Danes zvečer se bo igralo iz stegreifa« (iz rokava, brez priprave). Pa se je pokazalo, da je šlo za določen tekst, ki je dal komediji le videz stegreifa.

»NAŠ VAL«.

Izšla je že osma številka ilustrirane radijske revije »Naš val«, ki izhaja v Ljubljani. Številka vsebuje poleg točnega programa vseh evropskih postaj mnogo zabavnega in poučnega čtiva, prepletenega s številnimi ilustracijami. — Revijo urejuje Ferdo Delak, naroča pa se na naslov: Ljubljana, Gajeva ul. 8. Na-

ročitev priporočamo vsem našim naročnikom, ki posedujejo radio.

JAZZ GODBO

so odpravili na Danskem. Je to v glavnem zasluga dnevnika »Berlingske Tidende«, ki je razpisal anketo o tovrstni plesni glasbi. Kot se čuje ff bodo sledile še tudi druge drzave.

RENE PIOT.

65-letni francoski slikar je te dni umrl. Bil je učenec slavnega Gustava Moreausa. Razstavljal je že pred vojno v pariškem »Jesenskem salonu« in je že velika priznanja. Zadnje čase pa se je popolnoma posvetil oderski inscenaciji in je z njo prinesel v pariško gledališko življenje precej novega. Tak v »Theatre des arts« in v »Veliki operi«. Zadnja njegova inscenacija je bila Straussova opera »Elektra«.

Ahasver na vrhovi.

Znana boljševiškega voditelja Bronstein Trockega so se vse vlade tako dobro otepile, da ga Francija ne more več »eksportirati«. Znani Ahasver ruske boljševiške revolucije je namreč tako priljubljen, da bi bilo mnogo lažje, dostaviti pošilko strupenih kač kakor njegovo osebo. Najprej je mislila francoska vlada poslati Trockega na Madagaskar, toda spomnili so se, da je baš z Madagaskarja pobegnili tudi znani maroški upornik Abd el Krim. Prebivalci nekaterih kolonialnih otokov so sporočili francoski vladi, da bodo rdečega agitatorja linčali, če bi prišel v njih sredino. Trockij je sedaj res v nevarnem položaju. Ostati bo moral v Franciji, ker ni zrel za »eksport«.

Dve ženi in mesto krvnika.

Madžarska vlada se ni niti razpisala izpraznjenega mesta krvnika, pa so se že prijavili nasledniki odstopivšega izvršilca smrtnih obsodb. Za današnjo duševnost širokih plasti je dovolj značilno, da se je prijavilo skoro 600 prosilcev, med njimi so mnogi akademiki in celo dve ženi: žena nekega mesarja in akrobatinja. Obema ženama je bil dostavljen takoj odlok, da se njih prošnje sploh ne bodo upoštevale. Popolnoma v redu! Zlastno dovolj, da se najde žensko bitje, ki bi — čeprav v smislu pravice, — hotelo ubiti človeka, ki ga je, ne oziraje se na storjeni zločin, vendarle rodila v mukah in trpljenju njegova mati.

50.000 adres bo imel »Veliki adrešar za mesto Maribor in širšo okolico«. Najboljša reklama za vsakega obrtnika in trgovca, najboljše informacije za vsakega, ki rabi adrese, ker bo adrešar popoln in bo vseboval vse osebe s točnimi adresami. Žurite se z naročili pri Tiskovni založbi r. z. z o. z. v Mariboru, Gregorčičeva ulica 26, telefon 29-70.

Predstavniki in izdajatelj Tone Bajt,

predsednik Narodno-strokovne zveze v Mariboru. Urejuje in odgovarja Drago Bajt v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik ravnatelj Stanko Detela v Mariboru